

Rapport

Datum: 11 maart 2005

Rapportnummer: 2005/074

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Haaglanden op 3 november 2001 disproportioneel geweld hebben gebruikt tijdens zijn aanhouding, door hem bij de borst vast te pakken.

Beoordeling

Algemeen

Op 3 november 2001 had verzoeker zijn auto in Den Haag dubbel geparkeerd staan, waarna een politieambtenaar hem heeft meegedeeld dat hij zijn auto weg moest halen. Volgens verzoeker wilde hij zijn auto wegrijden, maar heeft de politieambtenaar hem tegengehouden om een bon uit te schrijven. De politieambtenaar zou zich volgens verzoeker hebben bedacht en verzoeker naar zijn rijbewijs hebben gevraagd. Hierop zou verzoeker hem hebben gevraagd waarom hij hierom niet eerder had verzocht. De politieambtenaar zou hem vervolgens bij zijn borst hebben gegrepen en schreeuwend naar zijn rijbewijs hebben gevraagd. Verzoeker heeft vervolgens tegen de politieambtenaar geschreeuwd dat hij hem moest loslaten en heeft hem uitgescholden voor "kankerlijer". De politieambtenaren hebben verzoeker aangehouden wegens belediging.

Op 9 oktober 2003 heeft het gerechtshof te Den Haag verzoeker veroordeeld tot een geldboete van € 250 wegens eenvoudige belediging van een ambtenaar in functie.

Bij brief van 19 februari 2004 heeft het Justitieel Klachtenbureau namens verzoeker een klacht ingediend bij het regionale politiekorps Haaglanden over het politieoptreden op 3 november 2001.

In zijn brief van 9 maart 2004 heeft de korpschef het Justitieel Klachtenbureau meegedeeld dat de klacht niet in behandeling kon worden genomen, omdat de termijn waarbinnen een klacht moet worden ingediend, was verstreken. Klachten moeten binnen een jaar na het plaatsvinden van het incident worden ingediend, aldus de korpschef. De korpschef beschouwde de klacht niet-ontvankelijk.

De Nationale ombudsman achtte de klacht wel ontvankelijk, omdat er nog een strafrechtelijke procedure jegens verzoeker had gelopen, waardoor de jaartermijn pas op 9 oktober 2003 was aangevangen.

I. Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat politieambtenaren disproportioneel geweld hebben gebruikt, door hem tijdens de aanhouding bij zijn borst te pakken.

2.1 De korpsbeheerder heeft bij brief van 14 september 2004 laten weten dat de klachtelementen onderworpen zijn geweest aan toetsing door een rechterlijke instantie. De korpsbeheerder onthield zich van een oordeel. Hierbij verwees hij naar een ambtsbericht van de bureauchef.

Volgens de bureauchef heeft de strafkamer van het gerechtshof bij de toets van artikel 350 van het Wetboek van Strafvordering (Sv) (zie Achtergrond onder 1.) getoetst of het ten laste gelegde kon worden bewezen. Hiermee heeft het hof ook getoetst of de wijze van geweldaanwending voldeed aan de vereisten van de Ambtsinstructie, aldus de bureauchef.

De bureauchef zag geen aanleiding om een nader onderzoek in te laten stellen naar de subsidiariteit en proportionaliteit van het eventueel door de ambtenaren aangewende geweld en achtte zich niet bevoegd een oordeel te geven over de klacht.

2.2 In een door de korpsbeheerder bijgevoegde mutatie stond vermeld dat verzoeker zijn auto verkeerd geparkeerd had staan, en dat de betrokken politieambtenaren hem hadden verzocht zijn auto te verwijderen. Verzoeker zou teruggedaan zijn naar de auto, maar had deze niet verplaatst. Hierop is hem een bekeuring aangezegd en is hem verzocht zijn rijbewijs te tonen. Verzoeker is vervolgens weggelopen, waarna één van de politieambtenaren hem bij zijn arm had gepakt, zodat hij bij hen bleef, waarna hem nogmaals om zijn rijbewijs is gevraagd. Verzoeker was zeer recalcitrant, zwaaide met zijn armen en was alles behalve meewerkend. Vervolgens heeft hij één van de politieambtenaren uitgescholden voor "kankerlijer". Hierop is verzoeker aangehouden wegens belediging.

De hulpofficier van justitie, aan wie verzoeker was voorgeleid, heeft in een mutatie vermeld dat hij had vernomen dat de krassen die verzoeker op zijn borst had, door hem zelf waren aangebracht.

3. Verzoeker liet bij e-mailbericht van 19 november 2004 weten dat het een grote leugen is dat hij de krassen op zijn borst zelf heeft veroorzaakt. Volgens verzoeker schold hij de politieambtenaar bovendien pas uit nadat hij bij zijn borst was gepakt. Verzoeker heeft gesteld dat hij helemaal niet agressief was.

4.1 Betrokken ambtenaar O. heeft op 14 december 2004 verklaard dat hij zich niet meer zoveel van het voorval herinnerde, maar dat hij nog wist dat verzoeker zijn auto fout geparkeerd had staan, zijn collega T. naar verzoeker toe was gegaan en had verzocht om de auto weg te halen en dat verzoeker vervolgens in zijn auto ging zitten, maar er niets gebeurde. Volgens O. was T. teruggelopen naar verzoeker en zat hij zelf op dat moment in de politieauto, zo'n 25 meter verderop. Toen het allemaal wat langer ging duren, is O. weer ter plaatse gegaan. Hij wist niet meer precies wat er vervolgens gebeurde, maar verzoeker was totaal niet meewerkend. O. kon zich niet herinneren dat verzoeker bij zijn borst of arm was beetgepakt.

O. heeft verklaard dat hij zich nog kon herinneren dat verzoeker niet meewerkend was en dat hij en zijn collega geen geweld hadden gebruikt. Anders hadden ze dat wel gerapporteerd, aldus O.

4.2 Betrokken ambtenaar T. heeft op 15 december 2004 verklaard dat hij niet meer precies wist hoe het allemaal was gegaan, maar dat hij zich kon herinneren dat hij of zijn collega O. tot verbaliseren was overgegaan en dat verzoeker toen in een gestoord persoon veranderde. Volgens T. was verzoeker zeer vervelend en recalcitrant.

T. kon zich niet voorstellen dat hij verzoeker een bekeuring zou hebben aangezegd, en dat hij zich toen weer zou hebben bedacht. T. heeft verklaard dat in de tijd dat hij nog op straat werkte en hij een bekeuring aanzegde, hij deze ook altijd daadwerkelijk gaf. Voorts heeft T. verklaard dat hij altijd bij het uitschrijven van een bekeuring om een legitimatiebewijs vroeg.

T. kon zich niet herinneren dat hij verzoeker bij zijn borst had gepakt. Als hij iemand moet beetpakken, pakt hij die persoon bij zijn arm, aldus T.

T. wist zeker dat hij en zijn collega O. geen geweld hadden gebruikt, want dan zouden ze dat hebben gerapporteerd. T. heeft gesteld dat hij altijd heel zorgvuldig werkte op straat.

Voorts heeft T. verklaard dat hij nog wist dat verzoeker uit zijn dak ging bij de voorgeleiding en dat hij zichzelf stompen gaf op zijn borst.

4.3 Hulpofficier S., aan wie verzoeker was voorgeleid, heeft op 14 december 2004 verklaard dat verzoeker behoorlijk agressief was tijdens de voorgeleiding en dat hij zichzelf meerdere malen met kracht tegen zijn linkerborst sloeg. Hierdoor zullen rode striemen of strepen op zijn borst zijn ontstaan, aldus S.

II. Beoordeling

5. Tijdens het onderzoek is gebleken dat verzoeker heeft gesteld dat de politieambtenaren jegens hem geweld hebben gebruikt vóórdat hij wegens belediging is aangehouden.

6. Ingevolge artikel 26, tweede lid Wet Nationale ombudsman neemt de Nationale ombudsman in zijn oordeel de rechtsgronden van een rechterlijke uitspraak in acht indien ten aanzien van de gedraging waarop zijn onderzoek betrekking heeft door een rechterlijke instantie uitspraak is gedaan. Het arrest waarbij verzoeker werd veroordeeld wegens belediging houdt niets in omtrent geweldgebruik door politieambtenaren. Anders dan de korpsbeheerder meent, kan een oordeel van het hof over politiegeweld ook niet worden afgeleid uit het feit dat het hof heeft bewezen verklaard dat de politieambtenaar werd beledigd gedurende de rechtmatige uitoefening van zijn bediening. Met de vaststelling dat de politie rechtmatig heeft opgetreden kan het hof in deze zaak hebben gedoeld op het bestaan van een bevoegdheid tot aanhouding. Of daarmee ook een oordeel is gegeven

over eventueel geweldgebruik, waarover verzoeker zich bij de Nationale ombudsman heeft beklagd, blijkt daaruit echter niet. De Nationale ombudsman heeft kortom niet kunnen vaststellen dat sprake is van een uitspraak van een rechterlijke instantie over geweldtoepassing door de politie. De Nationale ombudsman zal de klacht daarom zelfstandig beoordelen.

7. Behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, heeft eenieder recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer, waaronder mede wordt verstaan het recht op onaantastbaarheid van het lichaam.

Het uitoefenen van geweld op een persoon betekent een inbreuk op het recht op onaantastbaarheid van het lichaam, welk recht in artikel 11 Grondwet is neergelegd (zie Achtergrond, onder 2.1). Bij of krachtens de wet kunnen beperkingen op dit grondrecht worden gemaakt. Ook in artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens is bepaald dat een inbreuk op ieders recht op respect voor zijn privéleven moet zijn voorzien bij wet (zie Achtergrond, onder 2.2).

Op grond van artikel 8, eerste lid, Politiewet 1993 (zie Achtergrond, onder 2.3) is een politieambtenaar in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening bevoegd geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt (het proportionaliteitsvereiste) en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt (het subsidiariteitsvereiste).

8. De beide betrokken ambtenaren hebben verklaard dat zij zich niet konden herinneren dat één van hen verzoeker bij de borst had beetgepakt. Voorts hebben beiden verklaard dat zij nog wel wisten dat zij geen geweld hadden gebruikt, en dat zij eventueel geweldgebruik anders zouden hebben gerapporteerd.

Voorts staat in de mutatie vermeld dat verzoeker bij zijn arm is gepakt, zodat hij bij de politieambtenaren bleef.

Verder hebben de betrokken ambtenaren T. en S. verklaard dat verzoeker zichzelf tijdens de voorgeleiding stomp op zijn borst had gegeven.

Gelet hierop acht de Nationale ombudsman het niet aannemelijk dat de politieambtenaren bij verzoekers aanhouding geweld hebben gebruikt, door hem bij zijn borst te pakken. De betrokken ambtenaren hebben dan ook niet in strijd met het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer gehandeld.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Haaglanden is niet gegrond.

Onderzoek

Op 24 september 2003 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer C. te Amsterdam, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Haaglanden. Aangezien op dat moment nog niet was voldaan aan het kenbaarheidsvereiste, nam de Nationale ombudsman de klacht niet in onderzoek.

Op 12 mei 2004 ontving de Nationale ombudsman verzoekers tweede verzoekschrift, waarna de Nationale ombudsman een onderzoek heeft ingesteld naar de gedraging van het regionale politiekorps Haaglanden, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Haaglanden (de burgemeester van Den Haag).

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Den Haag over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. De genoemde hoofdofficier maakte van deze gelegenheid geen gebruik.

Verder is de betrokken ambtenaren om informatie verzocht.

Tijdens het onderzoek kregen betrokkenen de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De korpsbeheerder deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

De reactie van verzoeker gaf geen aanleiding het verslag te wijzigen.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschriften van 24 september 2003 en 12 mei 2004, met bijlagen over de interne klachtprocedure bij het regionale politiekorps Haaglanden.

Openingsbrieven van de Nationale ombudsman van 6 juli 2004.

Standpunt van de korpsbeheerder van 14 september 2004, met bijlagen, waaronder afschriften van op deze zaak betrekking hebbende rapportages, mutatierapporten en processen-verbaal.

Reactie van verzoeker van 19 november 2004.

Verklaring van betrokken ambtenaar S. van 14 december 2004.

Verklaring van betrokken ambtenaar O. van 14 december 2004.

Verklaring van betrokken ambtenaar T. van 15 december 2004.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Wetboek van Strafvordering

Artikel 350:

"Indien het onderzoek in artikel 348 bedoeld, niet leidt tot toepassing van artikel 349, eerste lid, beraadslaagt de rechtbank op den grondslag der telastlegging en naar aanleiding van het onderzoek op de terechtzitting over de vraag of bewezen is dat het feit door den verdachte is begaan, en, zoo ja, welk strafbaar feit het bewezen verklaarde volgens de wet oplevert; indien wordt aangenomen dat het feit bewezen en strafbaar is, dan beraadslaagt de rechtbank over de strafbaarheid van den verdachte en over de oplegging van straf of maatregel, bij de wet bepaald."

2.1 Grondwet

Artikel 11:

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

2.2 Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden:

Artikel 8:

"1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen."

2.3 Politiewet

Artikel 8, eerste lid:

"De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf."